FITXA IDENTIFICATIVA

Dades de l'Assignatura

Codi	40517
Nom	Complements per a la formació disciplinària en geografia i història
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2024 - 2025

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2024 - M.U. Prof.Educa.Secu	Facultat de Formació del Professorat	1	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2024 - M.U. Prof.Educa.Secu	25 - Complements per a la formació disciplinar de l'especialitat de geografia i història	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
ASENSI SILVESTRE, ELVIRA	90 - Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials
CALZADO ALDARIA, ANTONIO	90 - Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials
RAUSELL GUILLOT, HELENA	90 - Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials

RESUM

Com a disciplina acadèmica, la matèria Complements per a la Formació Disciplinar de l'especialitat de geografia i història s'incardina en el mòdul específic del currículum del Màster Universitari en Professor/a de Educació Secundària, juntament amb les matèries Aprenentatge i ensenyament de les matèries de l'especialitat de geografia i història, Innovació docent i iniciació a la investigació educativa de l'especialitat de geografia i història i Practicum de l'especialitat (incloent el Treball fi de Màster).

En aquesta assignatura es presentarà la concreció en el currículum d'Educació Secundària dels continguts disciplinars bàsics d'Història de l'Art, Història i Geografia, procedint-se a un aprofundiment i reformulació didàctica dels conceptes nuclears bàsics, atenent el seu interés i rellevància i relacionant-los amb els diferents enfocaments epistemològics, models d'ensenyament i procediments didàctics a emprar, posant el focus en les particularitats didàctiques i transversals de l'art i el patrimoni cultural.

NOTA: ***Per a una major concreció dels aspectes indicats en la Guia Docent haurà d'atendre's als Programes Docents facilitats en cada grup pels docents responsables.***

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Esta matèria no requereix coneixements previs. No obstant això, sí que resulta d'especial importància partir de les idees prèvies dels estudiants sobre l'aprenentatge i l'ensenyança de la mateixa.

COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENENTATGE (RD 822/2021)

2024 - M.U. Prof.Educa.Secu

- Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a l'especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics sobre els processos d'ensenyament i aprenentatge respectius. Per a la formació professional s'inclourà el coneixement de les respectives professions.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels / de les estudiants així com l'orientació dels mateixos, tant individualment com en col · laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialització cursada.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible
- Adquirir estratègies per estimular l'esforç de l'estudiant i promoure'n la capacitat per aprendre per si mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que faciliten l'autonomia, la confiança i iniciativa personals.

- Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribuïsquen a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estiga situat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, la investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge.
- Conèixer i analitzar les característiques històriques de la professió docent, la seua situació actual, perspectives i interrelació amb la realitat social de cada època.
- Informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels fills.
- Adquirir els coneixements i les estratègies per poder programar les àrees, les matèries i els mòduls que tinguen encomanats.
- Conèixer els procediments de tutoria de l'alumnat, direcció i orientació del seu aprenentatge i suport en el seu procés educatiu.
- Conèixer les estratègies i els programes generals d'orientació educativa, acadèmica i professional de l'alumnat.
- Saber aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Ser capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Saber comunicar les seues conclusions (i els coneixements i raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'un mode clar i sense ambigüitats
- Posseir les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'un mode que haurà de ser en gran manera autodirigit o autònom.
- Treballar en equip i amb equips, i desenvolupar actituds de participació i de col·laboració com a membre actiu de la comunitat educativa.
- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la recerca educativa.
- Comunicar-se de manera efectiva tant de manera verbal com no verbal.
- Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i de la comuncació.

RESULTATS D'APRENENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)

-Conéixer el valor formatiu i cultural de les matèries de l'especialitat de Geografia i Història i els continguts que es cursen en els respectius ensenyaments.

-Conéixer la història i els desenvolupaments recents de les matèries i les seues perspectives per a poder transmetre una visió dinàmica d'aquestes. Reconéixer les seues aportacions en la compressió de les complexitats del fet social.

-Conéixer contextos i situacions en què s'usen o apliquen els diversos continguts curriculars.

-Saber aplicar els coneixements adquirits i ser capaços de resoldre problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

-Ser capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

-Saber comunicar les seues conclusions i els coneixements i raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

-Posseir habilitats d'aprenentatge que permeten continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran manera autodirigit o autònom.

-Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que faciliten l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atés el nivell i formació prèvia de els/as estudiants així com l'orientació d'aquests, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.

-Buscar, obtindre, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialització cursada.

- Adquirir els coneixements i les estratègies per a poder programar les àrees, matèries i mòduls propis de la seua responsabilitat docent.

-Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.

-Adquirir estratègies per a estimular l'esforç de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent i promoure la seua capacitat per a aprendre per si mateix i amb uns altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que faciliten l'autonomia, la confiança i iniciativa personals.

-Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribuïsquen a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estiga situat.

-Desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels seus fills.

-Participar en l'avaluació, investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge.

-Conéixer i analitzar les característiques històriques de la professió docent, la seua situació actual, perspectives i interrelació amb la realitat social de cada època.

-Desenvolupar la capacitat de comprendre les diferents dimensions del fet social i de realitzar una anàlisi integradora d'aquestes.

-Conéixer i utilitzar el llenguatge, els conceptes clau, els procediments analítics i explicatius i els procediments d'investigació-verificació de la Geografia i de la Història com a forma d'aproximació crítica al món social.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. HISTÒRIA, EPISTEMOLOGIA I ENSENYAMENT DE LES MATÈRIES I CONTINGUTS DE GEOGRAFIA, HISTÒRIA I HISTÒRIA DE L'ART.

- La construcció del coneixement en les corresponents matèries i la seua relació amb el seu ensenyament i aprenentatge: el cas de la Història de l'Art.
- Valor formatiu i cultural de les Ciències Socials. Relació entre els diferents enfocaments historiogràfics i la conformació de concepcions diferents de la realitat.
- La professió del professor de Geografia i Història en l'educació secundària. L'ètica professional aplicada.

2. LA CONCRECIÓ DEL CURRÍCULUM DE LES MATÈRIES DE GEOGRAFIA, HISTÒRIA I HISTÒRIA DE L'ART EN L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA.

- Aprofundiment i reformulació dels continguts de Geografia, Història i Història de l'Art en el context del currículum de la secundària. Definició de fils conductors i conceptes nuclears. Implicacions en el tractament didàctic.
- La transversalitat en les matèries de l'especialitat. L'art i el patrimoni cultural com a eixos transversals per a l'ensenyament de la Geografia i la Història.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	48,00	100
Elaboració de treballs en grup	30,00	0
Elaboració de treballs individuals	30,00	0
Estudi i treball autònom	30,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	12,00	0
TOTAL	**150,00**	

METODOLOGIA DOCENT

En funció dels objectius d'aprenentatge, dels continguts i de les competències s'utilitzaran diversos mètodes: metodologia expositiva, treball cooperatiu, discussió en grup, comentari de text, activitats pràctiques i d'aplicació individuals i grupals, etc. S'utilitzarà una metodologia participativa i dinàmica amb la finalitat de promoure la implicació i la participació de les alumnes i els alumnes en les classes, incloent explicacions del professorat per a clarificar els pressupostos teòrics. S'usarà el debat quan escaiga

i es desenvoluparan treballs pràctics, exposicions i projectes de diversa índole relacionats amb la professió docent i amb la temàtica de l'assignatura. Així mateix, serà fonamental el treball autònom individual i cooperatiu orientat mitjançant tutories i la realització de proves escrites individuals que permetran valorar l'adquisició i capacitat d'aplicació dels coneixements teoricopràctics treballats.

AVALUACIÓ

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu, i haurà de tindre en compte els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu. La qualificació de l'alumnat es concretarà de la següent manera:

1) Es realitzarà una **prova escrita individual** escrita amb un enfocament teoricopràctic en el qual prevaldrà la reflexió, l'argumentació, la capacitat analítica i l'aplicació a casos concrets dels coneixements teòrics de l'assignatura. Aquesta part suposarà un **40%** de la nota final de l'assignatura.

2) Es duran a terme de manera periòdica al llarg del curs diverses **activitats teoricopràctiques** (propostes didàctiques, assajos, informes, diari d'aula, pràctiques, controls de lectura o visionat, anàlisi de llibres de text, etc.). Podran ser realitzades a l'aula, en tutories o a casa, havent de ser entregades dins del termini estipulat. Algunes per la seua naturalesa es consideraran tasques d'avaluació contínua no recuperables. En les diferents activitats es valorarà tant el producte final com el seguiment periòdic de la participació/implicació i el progrés individual. Aquesta part suposarà un **60%** de la nota i podrà incloure tant activitats individuals com activitats grupals (si bé aquestes últimes no superaran en cap cas el 40% del total de la nota final de l'assignatura).

Per a superar l'assignatura serà **necessari superar cadascun dels dos blocs** (prova escrita i activitats teoricopràctiques) en què es divideix l'avaluació.

Tota prova d'avaluació escrita haurà d'estar correctament escrita i presentada. A més, tot el material presentat haurà de ser original: el plagi, la utilització abusiva d'aplicacions d'Intel·ligència Artificial o la descàrrega d'internet podrà implicar un suspens en l'activitat corresponent i una sanció d'acord amb l'article 15 del reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València.

Aquells estudiants que per **faltes d'assistència no justificades** perden el seu dret a l'avaluació contínua podran realitzar les activitats recuperables mitjançant una prova final escrita a realitzar en la data oficial de la primera convocatòria amb un valor màxim de 7.

Així mateix, tot l'estudiantat té dret a poder superar en **segona convocatòria** l'assignatura mitjançant la realització d'un examen en el qual se li avalue de totes les activitats d'avaluació contínua recuperables, i a mantindre la nota d'aquelles no recuperables, establint-se el caràcter recuperable/no recuperable de les diferents activitats en els Programes Docents facilitats en cada grup pels docents responsables.

El plagi o l'ús indegut d'eines d'intel·ligència artificial podrà ser sancionat d'acord amb l'article 15 del reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València

REFERÈNCIES

Bàsiques

-

-ÁVILA, R.M. Historia del arte, enseñanza y profesores. Sevilla, Diada Editora, 2001.

-AVILA, R.M: Las concepciones de los alumnos sobre la obra de arte y sus implicaciones didácticas. Íber, nº 23, 2000, pp. 77-87.

-AVILA, R.M: El papel de la historia del arte en el currículum. Íber, nº 29, 2001, pp. 67-80.

- ESTEPA, J. (2001): El patrimonio en la didáctica de las ciencias sociales: obstáculos y propuestas para su tratamiento en el aula. En Íber, nº 30, pp. 93-105.

- IBER. DIDÁCTICA DE LAS CIENCIAS SOCIALES, GEOGRAFIA E HISTORIA. Número monográfico: Repensar el arte en la enseñanza, 37, 2003.

- PRATS, JOAQUIN et álii (2011). Geografía e Historia. Complementos de formación disciplinar (2 vols.). Barcelona. Graó.

- SANTACANA, J. y N. SERRAT, coords. (2005): Museografía didáctica. Barcelona, Ariel.

- -GÓMEZ CARRASCO C.J., MOLINA PUCHE S., PAGÁN GRAU B. (2012). Los manuales de Ciencias Sociales y la enseñanza de la Historia del Arte en 2º de ESO, Ensayos: Revista de la Facultad de Educación de Albacete, 27, 69-88.

-GUILLÉN MOLINER Mercedes (2012). Libros de texto y enseñanza de la historia del arte, Íber. Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia, 71, 93-99.

-MONTEAGUDO FERNÁNDEZ, J., VERA-MUÑOZ, Mª. I. (2017). Qué aprenden los alumnos de ESO sobre historia del arte. Un análisis de la legislación y los exámenes en el caso de la Región de Murcia, Educatio siglo XXI: Revista de la Facultad de Educación, Vol. 35, 3 (Materiales didácticos, libros de texto y educación inclusiva), 229-254.

-TREPAT I CARBONELL, Cristòfol (2015), La Historia del Arte en la LOMCE. ESO y Bachillerato, Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia, 79, 49-59.

Complementàries

- - AGUAROD, C. y otros (1980). Aprender en el museo. Método activo. Zaragoza. ICE. Universidad de Zaragoza.

- AMORÓS, L (2009): Weblogs para la enseñanza-aprendizaje. Píxel Bit, Revista de Medios y Educación, nº 35, pp. 61 71.

- BORRÁS GUALIS, G. M. (1996): Teoría del Arte. Madrid.

- BURCKHARDT, J. (1992): La cultura del Renacimiento en Italia. Madrid.

- DÍAZ SÁNCHEZ, J. (1988). Excursiones por el Museo del Prado. Madrid. Penthalon.

- ESCAÑO, C. (2010): Hacia una educación artística 4.0. Arte, Individuo y Sociedad, 22 (1), pp. 135-144.

- FERNÁNDEZ, P. y GARCÍA, F. (2003): Nuevas tecnologías e Historia del Arte. El Museo Imaginado de la pintura española fuera de España. En El arte español fuera de España: XI Jornadas de Arte. Coord. Miguel Cabañas Bravo, pp. 431-442.

- GRUPO ÁGORA (1990): Trabajos prácticos de Arte. Una visión integradora (2 vols.). Madrid, Akal.

- GAMBRA GUTIÉRREZ, A. (1986). ¿Sabes ver el Arte? Madrid. Fomento de Bibliotecas.

- - GARCÍA BLANCO, A. y otros (1980). Función pedagógica de los Museos. Madrid. MEC.
- GUILLEM, M. (2010). El análisis de una obra de arte: valoración del alumnado y del profesorado sobre la enseñanza de este procedimiento en los libros de texto, Proyecto Clio 36, 18 ff.
- GOMBRICH, E. H. (1997): Tras la historia de la cultura. Barcelona.
- GUZMÁN PÉREZ, M. F. (1993). Arquitectura: percepción y conocimiento. Propuesta didáctica. Granada. Comares.
- GUZMÁN PÉREZ, M. F. (1994). Pintura: percepción y conocimiento. Propuesta didáctica. Granada. Comares.
- GUZMÁN PÉREZ, M. F. (1994). Escultura: percepción y conocimiento. Propuesta didáctica. Granada. Comares.
- HAUSER, A. (1998): Historia social de la literatura y del arte. Madrid, Debate.
- La Educación Secundaria Obligatoria en la LOMCE. Cuadernos de legislación educativa, 2 (2014). Gobierno de Cantabria. Consejería de Educación, Cultura y Deporte.
- MARTÍN GONZÁLEZ, J. J. (1996): Historia del Arte. Madrid, Gredos.
-
- PRATS, J. (2003), Repensar el arte en la enseñanza. [Versión electrónica]. Revista Iber, 37.
- RIVERO, M.P. (2009): Museos y didáctica on line: cinco ejemplos de buenas prácticas. Hermes: Revista de museología, nº 1, pp. 110-114.
- RASCÓN, S.; SÁNCHEZ, A.L. (2008): Las nuevas tecnologías aplicadas a la didáctica del patrimonio. Pulso, nº 31, pp. 67-92.
- RICO, L.; ÁVILA, R. M. (2004): Los museos virtuales: nuevos ámbitos para aprender a enseñar el patrimonio histórico-artístico: una experiencia en la formación de maestros. Formación para la ciudadanía: las TICs y los Nuevos problemas / coord. por María Isabel Vera Muñoz, David Pérez i Pérez. Simposio Internacional de Didáctica de las Ciencias Sociales.

- SÁNCHEZ, M. (1997): La simultaneidad de los estilos artísticos en la EdadMedia. Un juego de simulación para comprender la arquitectura medieval. Íber nº 14, pp. 65-77.
- - SANTAMARÍA, J. (2004): Internet como recurso para la historia del arte. Íber, nº 41, pp. 19-34.
- SANTACANA, J. y F.X. HERNÁNDEZ (2006): Museología crítica. Gijón, ediciones Trea.

- SERRAT, N. (2001): Museos virtuales como recursos para el área de ciencias sociales. Íber nº 27, pp. 105-112.
- SOBRINO, D. (2011). La Didáctica de la Historia del Arte con TIC. Algunas propuestas para Secundaria y Bachillerato. En Actas del Congreso Internacional Innovación Metodológica y Docente en Historia, Arte y Geografía. Grupo IDHAX Mazarelos. Innovación Docente en Historia, Arte e Geografía. Universidad de Santiago de Compostela, 2001, pp. 1056-1067.
- TREPAT, J. y MASEGOSA, J. J. (1987): Cómo realizar 45 itinerarios por el arte español (2 vols.). Barcelona, CEAC.
- TREPAT, J. y MASEGOSA, J. J. (1987). Cómo realizar 45 itinerarios por el arte español (2 vols.) Barcelona. CEAC.